

ผลการจัดกิจกรรมเล่านิทานปลายเปิดที่มีต่อความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย

THE EFFECT OF OPEN-ENDED STORIES TELLING ACTIVITY

TOWARDS EARLY CHILDHOOD INITIATIVES

¹จันทร์สุดา สมสุข และ ²นันทนปภพ ปาลินทร

¹Junsuda Somsuk, and ²Nonthanonpaphob palinthon

มหาวิทยาลัยราชธานี, ประเทศไทย

Ratchathani University, Thailand

¹junsudasd9@gmail.com

Received: May 26, 2023; Revised: July 28, 2023; Accepted: August 20, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมเล่านิทานปลายเปิดและ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยก่อน และหลังการจัดประสบการณ์กิจกรรมเล่านิทานปลายเปิด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านตาทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ กำหนดโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 20 คน ใช้เวลาในการศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ระยะเวลา จำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ในวันพุธ วันพฤหัสบดี และวันศุกร์ เวลา 40 นาที ในกิจกรรมเล่านิทานปลายเปิด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิดจำนวน 12 แผน และแบบสังเกตความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ t-test (Dependent Samples) ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมเล่านิทานปลายเปิด พบว่า เด็กปฐมวัยมีความคิดริเริ่มสูงขึ้นตามลำดับ 2) ผลการจัดประสบการณ์กิจกรรมเล่านิทานปลายเปิดมีต่อความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมเล่านิทานปลายเปิดมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมเล่านิทานปลายเปิด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .82

คำสำคัญ : การเล่านิทานปลายเปิด, ความคิดริเริ่ม

¹นักศึกษา สาขาวิชาการศึกษานปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี

²อาจารย์ ดร., บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี

Abstract

The purposes of this research were as the followings: 1) to study the initiatives of early childhood through Open-Ended Stories Telling activity; and 2) to compare initiatives of early childhood before and after organizing Open-Ended Stories Telling activity. The sample of this research was the group of 20 children aged between 5-6 years studying in kindergarten level 3 in the Second semester of educational year 2565 B.E. at Bantathong School, Huai Thab Than District, Si Sa Ket Province. The school is under Si Sa Ket Primary Educational Service Area Office 2. The sample was selected through simple random sampling. This experiment through Open-Ended Stories Telling activities was carried out for four weeks, three days a week specifically on Wednesday, Thursday and Friday with 40 minutes a day. The tools used in this research were 12 Open-Ended Stories Telling activities plans and initiative observation forms. The statistics for data analysis were mean, standard deviation and t-test of dependent samples. The result of this research were as the followings: 1) Initiatives of early childhood through Open-Ended Stories Telling activity was chronologically higher 2) The effects of Open-Ended Stories Telling Activity towards the initiatives of early childhood was that the average score after implementing the Open-Ended Stories Telling activity was higher than before implementing the Open-Ended Stories Telling activity with statistical significance at the level of .05

Keywords: Open-ended storytelling, Originality

บทนำ

สังคมโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ต่าง ๆ ส่งผลให้คนในยุคนี้ต้องมีความยืดหยุ่น มีความริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นตัวของตัวเอง สามารถเป็นทั้งผู้สร้างและผู้ผลิตเพื่อสร้างสรรค์ให้เกิดสิ่งดี ๆ แก่ชีวิตและสังคมได้ความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นหนึ่งในทักษะที่จำเป็นสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 แต่การจะพัฒนาให้บุคคลมีความคิดสร้างสรรค์ได้นั้นควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก โดยเฉพาะในการจัดการศึกษาควรบ่มเพาะเด็กให้มีความคิดสร้างสรรค์เกิดขึ้นเพราะเด็กใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียนค่อนข้างยาวนาน โดยอาศัยครูเป็นผู้วางรากฐานให้แก่เด็ก แต่การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จะประสบความสำเร็จได้นั้นควรมีครูที่มีคุณลักษณะของการเป็นครูที่มีความคิดสร้างสรรค์ (Creative Teachers) มีทักษะการจัดการเรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์ (Teaching Creatively) และมีทักษะการสอนความคิดสร้างสรรค์ (Teaching for creativity) สามารถประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ปัญญาญา วรวิพัฒน์ชัย, 2563)

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวม บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 2) ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย ต้องให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ความถนัด ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนจะต้องได้ทดลองปฏิบัติ ค้นคว้าและเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน โดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กจะต้องพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้มีพัฒนาการความพร้อมในทุกด้าน สำหรับเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นวัยกำลังเจริญเติบโตไปพร้อมกันทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา พร้อมทั้งจะเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว ความคิดสร้างสรรค์นับเป็นความสามารถ ที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ซึ่งมีคุณภาพมากกว่าความสามารถด้านอื่น ๆ และเป็นปัจจัยที่จำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมความก้าวหน้าของประเทศชาติ ประเทศใดก็ตามที่สามารถแสวงหาพัฒนาและดึงเอาศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ของประชากรในประเทศออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้มากเท่าใด ยิ่งมีโอกาสพัฒนาและเจริญก้าวหน้าได้มากเท่านั้น (อารี พันธุ์ณี, 2537, หน้า 5)

ในช่วง 6 ปีแรกของชีวิตเป็นวัยแห่งจินตนาการและพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์จะพัฒนาได้ถึงระดับสูงสุดตอนอายุ 4 ปี 6 เดือน (Phanmanee, 2014) เนื่องจากการก่อตัวที่ยังไม่สมบูรณ์ของเส้นประสาทที่เชื่อมโยงสมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวา (Corpus Callosum) ส่งผลให้สมองซีกซ้ายยังทำงานได้ไม่เต็มที่ กระบวนการคิดตามธรรมชาติของเด็กปฐมวัยจะเน้นการทำงานของสมองซีกขวาเป็นหลัก ทำให้เป็นวัยแห่งจินตนาการและสร้างสรรค์ และเมื่อเส้นใยประสาทก่อตัวสมบูรณ์ช่วงอายุ 7 ปี กระบวนการคิดของเด็กจะเปลี่ยนไปสอดคล้องสู่ความเป็นจริงมากขึ้น (Chaiyo, 2008) และหากเด็กปฐมวัยไม่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์อย่างเหมาะสม จะส่งผลกระทบทำให้เติบโตมาเป็นผู้ใหญ่ที่ไม่กล้าเผชิญหน้าต่ออุปสรรค กลัวความยากลำบาก ขาดทักษะในการคิดแก้ไขปัญหา และไม่มั่นใจในตนเอง มีบุคลิกภาพไม่กล้าแสดงออก (Stefania, 2010, pp. 5646–5649) ดังนั้น การสร้างความตระหนักถึงการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่เด็กปฐมวัยต่อไป

ความคิดริเริ่มเป็นกระบวนการที่ให้ผลการคิดที่เป็นสิ่งแปลกใหม่ มีคุณค่า มีประโยชน์ เป็นทักษะการคิดที่ประกอบด้วยคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และสร้างให้บุคคล กล้าคิด กล้าแสดง คนที่มีความคิดริเริ่มมักจะเป็นบุคคลที่กล้าเสนอวิธีการและแนวทางใหม่ ที่ไม่มีใครคิดกันมาก่อนหรือเป็นความคิดที่มีอยู่แล้วและนำไปต่อยอดกับความคิดใหม่และนำไปใช้อย่างมีความหมาย ซึ่งความคิดริเริ่มนำไปสู่การคิดค้น ประดิษฐ์ สิ่งแปลกใหม่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ความคิดริเริ่มมิใช่การได้รับการถ่ายทอดจากพันธุกรรม แต่เป็น ความสามารถที่อยู่ในมนุษย์ทุกคนเป็นสภาพที่ส่งเสริมให้พัฒนาขึ้นได้ โดยธรรมชาติของความคิดริเริ่มมีอยู่ทุกคนตามศักยภาพ แต่จะมีความแตกต่างกัน ความคิดริเริ่มนั้นจะพัฒนาได้สูงสุดในช่วงปฐมวัย ถ้าศักยภาพนั้นได้รับการส่งเสริมจะช่วยให้มีพัฒนาการความคิดริเริ่มเพิ่มขึ้น หรือหากเด็กพลาดโอกาสที่จะ

เรียนรู้และพัฒนาด้านความคิดริเริ่มย่อมส่งผลต่อการพัฒนาความคิดในวัยผู้ใหญ่ (เกสร จิตะจารี. 2558 อ้างถึงใน ดวงพร อินทรจักร, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการของอีริกสัน (Erikson อ้างถึงใน ดวงพร อินทรจักร, 2563) กล่าวว่า เด็กอายุระหว่าง 3-6 ปี เป็นระยะที่มีความคิดริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ถ้าเด็กได้รับการสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการคิดทำกิจกรรมต่างๆ อย่างเสรี จะทำให้เด็กมีพัฒนาการความคิดริเริ่มเป็นอย่างดี แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าเด็กถูกจำกัดควบคุมการคิดและกระทำ เด็กจะรู้สึกอายและไม่กล้าทำสิ่งต่างๆ ด้วยตัวเอง ซึ่งมีผลเสียต่อการพัฒนาขั้นต่อไป ดังนั้นจึงมีการส่งเสริมความคิดริเริ่มให้กับเด็ก โดยมีพัฒนาการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตั้งแต่วัยเด็กและพัฒนาติดต่อกันระดับสูงขึ้น โดยไม่ถูกบั่นทอนให้ลดลง ซึ่งความคิดริเริ่ม เป็นส่วนหนึ่งของความคิดเชิงสร้างสรรค์ เป็นความคิดลักษณะความคิดแปลกใหม่ แตกต่างจากความคิดธรรมดา หรือความคิดง่ายๆ ความคิดริเริ่มหรือที่เรียกว่า Wild Idea เป็นความคิดที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกเป็นความคิดที่แปลกแตกต่างจากความคิดเดิม และอาจไม่เคยมีใครนึกหรือคิดถึงมาก่อน ความคิดริเริ่มจำต้องอาศัยลักษณะความกล้าคิด กล้าลองเพื่อทดสอบความคิดของตนเองบ่อยครั้งที่ความคิดริเริ่มจำเป็นต้องอาศัยจินตนาการ คิดฝันจากจินตนาการ หรือที่เรียกว่า เป็นความคิดจินตนาการประยุกต์ คือไม่ใช่คิดเพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นต้องคิดสร้างและหาทางทำให้เกิดผลจริงเป็นสิ่งที่คู่กัน (อารี พันธมณี, 2545, หน้า 35 อ้างอิงจาก Guilford)

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยสามารถทำได้หลายวิธี เช่น กิจกรรมทางภาษา ซึ่งเน้นการใช้ทักษะการฟัง การอ่าน การพูดการเขียนไว้ด้วยกัน เช่น การเล่านิทาน การแต่งเรื่องจากภาพ การทายคำ เป็นต้น กิจกรรมทางความคิด ที่เน้นการส่งเสริมกระบวนการคิด จินตนาการ แสดงความคิดเห็น เช่น การระดมสมอง การทายคำ เป็นต้น กิจกรรมทางศิลปะเน้นการฝึกใช้จินตนาการและกล้ามเนื้อ เช่น การวาดภาพ ระบายสี การเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไป (อารี พันธมณี, 2545:162-195)

การเล่านิทานปลายเปิดเป็นการกระตุ้นความคิดริเริ่มเพื่อเชื่อมโยงความรู้เก่าไปสู่ความรู้ใหม่ เป็นการถามเพื่อเชื่อมโยงเรื่องเก่าที่เรียนมาแล้วเพื่อให้เป็นพื้นฐานของความรู้ใหม่ซึ่งจะทำให้เด็กเรื่องใหม่ได้เข้าใจยิ่งขึ้นเป็นการกระตุ้นยั่วให้เด็กอยากทำกิจกรรม ใช้คำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็ก คำถามควรเป็นคำถามที่ต้องการให้คิดกว้างๆคำถามที่ดีทำให้เกิดการอภิปรายต่อเนื่อง เป็นคำถามเพื่อขยายความคิดและหาแนวทางในการเรียนรู้ ทำให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมตามคำถามที่ครูป้อนให้ก่อให้เกิดการค้นคว้าและหาความรู้ใหม่ การถามลักษณะนี้เป็นการประยุกต์ความรู้ที่เรียนมาไปสู่การค้นคว้าและหาความรู้ใหม่

จากสภาพปัญหาดังกล่าวและจากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่รับผิดชอบสอนในระดับปฐมวัย โรงเรียนบ้านตาทอง จากการสังเกตความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กส่วนใหญ่ยังมีปัญหาในพัฒนาการด้านสติปัญญา ทักษะการคิดริเริ่ม สังเกตได้จากการทำชิ้นงานและการพูดสื่อสาร การตอบคำถาม จากผลการประเมินคุณภาพภายในของโรงเรียน เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านตาทอง ปีการศึกษา 2565 (โรงเรียนบ้านตาทอง 2564: 18) มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 เด็กมีพัฒนาการ ด้านสติปัญญา สื่อสารได้ มีทักษะการคิดพื้นฐาน และ

แสวงหาความรู้ได้ ตัวบ่งชี้ที่ 4.1) เด็กสามารถฟัง และสนทนาโต้ตอบ และเล่าเป็นเรื่องราวได้ ผลการประเมินพบว่า เด็กมีทักษะอยู่ในระดับพอใช้ และตัวบ่งชี้ที่ 4.4) เด็กสามารถระบุปัญหา สร้างทางเลือก และเลือกวิธีแก้ปัญหาได้ ผลการประเมินพบว่า เด็กมีทักษะอยู่ในระดับพอใช้ นอกจากนี้การจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยของโรงเรียนยังไม่ตอบสนองต่อการส่งเสริมให้เด็กได้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จากหลักการและเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการจัดกิจกรรมการเล่นิทานปลายเปิดที่มีต่อความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดการกระตุ้นด้านความคิดริเริ่ม ความคิดที่แปลกใหม่ มีจินตนาการ ซึ่งคาดว่าผลที่ได้รับจากการวิจัยจะเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย อันเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาเด็กให้เกิดความพร้อมในการดำรงชีวิตตลอดจนเป็นการปูพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้ในชั้นสูงต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเล่นิทานปลายเปิดที่มีต่อความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้การจัดประสบการณ์โดยใช้จัดกิจกรรมการเล่นิทานปลายเปิด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 13 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำนวน 13 ห้องเรียน รวม 136 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านตาทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ได้จำนวน 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านตาทอง จากโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 13 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ผลการจัดกิจกรรมการเล่นิทานปลายเปิดที่มีต่อความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย บทความการเล่นิทานปลายเปิด ความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย และศึกษาความสัมพันธ์ในการเล่นิทานคำถามปลายเปิดที่มีผลต่อความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1. แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเล่นทานปลายเปิด

3.2. แบบสังเกตพฤติกรรมความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเล่นทานปลายเปิด ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้สูตร t-test (Dependent Samples) หาค่าประสิทธิภาพของสื่อ E_1/E_2 ใช้ในการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ผลการวิจัย

ผลการจัดกิจกรรมการเล่นทานปลายเปิดที่มีต่อความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการเล่นทานปลายเปิด สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม โดยพบว่า ก่อนการทดลองค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X} = 19.10$, S.D. = 1.80 และหลังการทดลองค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X} = 38.95$, S.D. = 2.11

2. หลังการจัดกิจกรรมการเล่นทานปลายเปิด เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการความคิดริเริ่มสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการจัดกิจกรรมการเล่นทานปลายเปิดที่มีต่อความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมการเล่นทานปลายเปิดสำหรับปฐมวัย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีคะแนนอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า หลังการจัดกิจกรรมการเล่นทานปลายเปิดที่มีต่อการพัฒนาความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการความคิดริเริ่มสูงขึ้น โดยมีคะแนนพัฒนาการความคิดริเริ่มก่อนการจัดกิจกรรมเฉลี่ยเป็น 19.10 คะแนน แต่หลังการจัดกิจกรรมเด็กปฐมวัยมีคะแนนพัฒนาการความคิดริเริ่มเฉลี่ยเป็น 38.95 คะแนน และระดับคะแนนพัฒนาการความคิดริเริ่มก่อนการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับปรับปรุง แต่หลังการจัดกิจกรรมคะแนนพัฒนาการความคิดริเริ่มอยู่ในระดับดีมาก แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเล่นทานปลายเปิดของเด็กสำหรับปฐมวัยส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการความคิดริเริ่มสูงขึ้น เนื่องจาก ผู้วิจัยได้พัฒนากิจกรรมการเล่นแบบปลายเปิด ที่ส่งเสริมความคิดริเริ่มของ

เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 โดยผ่านกระบวนการขั้นตอนในการจัดทำอย่างมีระบบโดยศึกษาหลักสูตรปฐมวัย ปี 2560 สารการเรียนรู้และความสนใจของเด็กวัย 5-6 ขวบ นอกจากนั้นยังได้ผ่านการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษา รวมทั้งผ่านการตรวจสอบประเมินความถูกต้องจากผู้มีประสบการณ์ ผ่านการทดลองใช้เพื่อปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ โดยนำเอาผลการทดลองไปปรับปรุงก่อนจะนำไปใช้จริง จึงเหมาะสำหรับการนำไปใช้จัดประสบการณ์ให้กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสามารถสรุปเป็นขั้นตอนในการจัดประสบการณ์ได้ดังนี้

ขั้นนำ เป็นการนำเข้าสู่กิจกรรม โดยการให้เด็กปรับเปลี่ยนอิริยาบถแขนขาเหยียดตรงตามสบาย เพื่อปรับคลื่นสมองให้เด็กได้ผ่อนคลาย ประมาณ 3 นาที หลังจากนั้นให้เด็กเปลี่ยนอิริยาบถในท่านั่งเป็นวงกลม เริ่มสนทนาทักทาย แนะนำการทำกิจกรรมและนำเด็กเข้าสู่กิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิดพร้อมกัน

ขั้นดำเนินการ ครูเริ่มเล่านิทานโดยมีหุ่นมือประกอบในการเล่า อาจจะเป็นครูหรือตัวแทนเด็กเป็นคนเกริ่นนำเนื้อเรื่องก่อนก็ได้ แล้วหลังจากนั้นก็ส่งให้เด็กเล่าต่อกันให้เป็นเรื่องเดียวกันให้ครบเด็กทุกคน ในขั้นนี้ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด ครูจะต้องสนใจรับฟังเด็กแต่ละคน และสร้างบรรยากาศให้สนุกสนาน ให้เด็กกล้าแสดงความสามารถของตนเอง

ขั้นสรุป ครูและเด็กร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่เล่า เราจะตั้งชื่อนิทานนี้ว่าอย่างไร นิทานนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร

จากการที่เครื่องมือในการวิจัยได้ผ่านขั้นตอนกระบวนการวิจัยมาอย่างเป็นขั้นตอน ทำให้งานวิจัยครั้งนี้ได้แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมเล่านิทานปลายเปิด ที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การจัดกิจกรรมเล่านิทานปลายเปิดส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการความคิดริเริ่มที่สูงขึ้น นอกจากนี้ นิทานเป็นสื่อการสอนที่สำคัญสำหรับการศึกษาศูนย์ในการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สอดคล้องกับกุลยา ตันติผลาชีวะ (2541 :2-10) ได้ระบุไว้ว่า นิทาน คือ สิ่งที่มีประสิทธิภาพสำหรับการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย ไม่มีเด็กคนใดไม่ชอบฟังนิทาน นิทานสามารถสร้างจินตนาการ ความฝัน ความคิด ความเข้าใจและการรับรู้ให้กับเด็ก ดังนั้น การเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่มีความจำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัย เพราะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ตามธรรมชาติของเด็ก การเล่านิทานให้เด็กฟังไม่ใช่เล่าเพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินเท่านั้น แต่เนื้อหาในนิทานต้องมีความน่าสนใจ และสอดแทรกสาระความรู้ เพื่อให้เด็กได้รับประโยชน์จากการฟังนิทาน ตัวละครในนิทานจะต้องเป็นตัวละครที่ช่วยสร้างจินตนาการมีทั้งตัวละครที่เป็นตัวอย่างที่ดีที่เด็กควรปฏิบัติตาม และมีตัวละครที่สะท้อนถึงความไม่ดีเพื่อเป็นตัวอย่างที่เด็กควรหลีกเลี่ยงพฤติกรรมนั้น และยังสอดคล้องกับ ชีรนุช แสหนหาญ (2550: 62) กล่าวว่า การเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยชื่นชอบ และช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ครูสามารถสอดแทรกเนื้อหาความรู้ให้แก่เด็กในขณะที่เล่านิทานโดยที่เด็กไม่รู้ตัวเด็กจึงได้ทั้งความสนุกสนาน เพลิดเพลินและความรู้ เป็นการเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยเฉพาะในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้เด็กด้วยแล้วการเล่านิทานให้เด็กฟังสามารถกระตุ้นให้เกิดการคิดคะเนฝัน จินตนาการ สร้างภาพขึ้นในจิตใจ ซึ่งจะนำไปสู่การคิดอย่างสร้างสรรค์ในที่สุด

นอกจากนั้นเมื่อครูเล่านิทานจบในแต่ละครั้งหากมีการใช้คำถามปลายเปิดถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในนิทานจะช่วยทำให้เด็กได้ฝึกการค้นหาคำตอบได้อย่างอิสระตามความคิดของเด็กแต่ละคน ทำให้เด็กเกิดความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นและเกิดความมั่นใจเพราะเป็นคำถามที่ไม่มีคำตอบที่ถูกต้องหรือผิด ไม่จำกัดจำนวนคำตอบ ฉะนั้นกิจกรรมการเล่านิทานประกอบคำถามปลายเปิดจึงเป็นกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้เด็กฝึกคิด ค้นคว้า คิดได้หลากหลายและคิดสิ่งแปลกใหม่ไม่ซ้ำแบบใคร ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานปลายเปิด หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองจัดกิจกรรมเล่านิทานปลายเปิด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าเด็กชั้นอนุบาลมีพัฒนาการความคิดริเริ่มหลังการจัดกิจกรรมเล่านิทานปลายเปิด สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเล่านิทานปลายเปิด สอดคล้องกับงานวิจัยของวรภรณ์ น้อยสุวรรณ (2560) รายงานการจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบคำถามปลายเปิดเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบคำถามปลายเปิด มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังการจัดประสบการณ์เพิ่มขึ้นจากก่อนการจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธีรณัฐ แสนหาญ (2550 หน้า 80-83) ศึกษาผลการจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบคำถามปลายเปิด ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่านักเรียนชั้นอนุบาล 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบคำถามปลายเปิดที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.01 แสดงให้เห็นว่าการใช้กิจกรรมเล่านิทานปลายเปิดส่งผลให้เด็กมีความสามารถในการใช้ความคิดริเริ่มสูงขึ้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า กิจกรรมเล่านิทานปลายเปิด เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้จินตนาการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการเติมเต็มนิทานที่ครูและเพื่อน ๆ เล่า สอดคล้องกับการศึกษาและการให้ข้อคิดเห็นของโรเจอร์ (Rogers. 1959 : 78-80) ว่าความคิดสร้างสรรค์ไม่สามารถบังคับให้เกิดขึ้นได้ แต่สามารถส่งเสริมให้เกิดขึ้นได้ โรเจอร์ได้เสนอแนะแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้ การจัดให้มีภาวะที่มีความปลอดภัยทางจิต ซึ่งจะสร้างได้ด้วยกระบวนการที่สัมพันธ์กัน และการจัดให้มีภาวะที่มีเสรีในการแสดงออก เช่น พูด หรือทำในลักษณะแปลกใหม่ ซึ่งจากการทำวิจัยในครั้งนี้ปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานปลายเปิด มีดังนี้

ปัจจัยด้านสื่อ สำหรับการวิจัยนี้ใช้นิทานปลายเปิดเป็นสื่อ เนื้อเรื่องของนิทานเกี่ยวข้องกับชีวิตและประสบการณ์ของเด็ก ตัวละครมีวัยใกล้เคียงเด็กปฐมวัย จึงทำให้เด็กสนใจติดตามเนื้อหาของนิทานและมีผลต่อความคิดริเริ่มของเด็ก และเป็นนิทานที่ยังมีเนื้อหาไม่สมบูรณ์ เพื่อให้เด็กเล่าต่อๆกันให้เป็นเรื่องเดียวกันให้ครบเด็กทุกคน สอดคล้องกับทอแรนซ์ กล่าวว่ากิจกรรมหรือวิธีการที่ส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เป็นสิ่งสำคัญที่ควรจัดให้เด็กได้ฝึก ซึ่งทอแรนซ์ เชื่อว่าทุกคนสามารถได้รับการฝึกให้มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นได้ ในการฝึก ต้องใช้วิธีการสอนที่ต่อเนื่องและทำอยู่เป็นประจำ วิธีการฝึกของทอแรนซ์ มุ่งไปในด้านการคิดแก้ปัญหาการทำกิจกรรม เช่น วาดภาพ แต่งเรื่องโดยใช้จินตนาการ และการให้คิดริเริ่มตกแต่งสิ่งที่ไม่สมบูรณ์ เช่น

ภาพหรือเรื่องที่ยังไม่สมบูรณ์ เป็นต้น เนื่องจากเด็กจะมีแรงจูงใจที่จะคิดสร้างสรรค์ได้มาก ถ้าอยู่ในสถานการณ์ที่มีข้อมูลไม่สมบูรณ์

ปัจจัยด้านเทคนิคการสอน คือ การถ่ายทอดเรื่องราวที่ต้องการที่จะสื่อให้เด็กรับรู้โดยการเป็นผู้เล่าที่สนุก ซึ่งต้องอาศัยน้ำเสียงที่ดังฟังชัด ใช้คำพูดที่นุ่มนวล ใช้เสียงสูงต่ำ ตามบทบาทของตัวละคร ใช้สายตามองเด็กทุกคนอย่างตั้งใจและทั่วถึง ทำสายตาให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่เล่า ทำทางเป็นกันเอง ใช้สื่ออุปกรณ์ประกอบการเล่าที่มีขนาดใหญ่ สีสดใสเข้าความสนใจของเด็ก ตลอดจนขณะที่เล่าได้เปิดโอกาสให้เด็กทุกคนได้แสดงความคิดเห็นเต็มที่ โดยผู้วิจัยไม่ตัดสินคำตอบของเด็กว่าถูกหรือผิด ไม่ตัดสินเรื่องที่เด็กเล่าเสริมขึ้นมา แต่ตั้งใจฟังที่เด็กๆ เล่า

ปัจจัยด้านผู้เรียน ระดับสติปัญญา อายุ ประสบการณ์ที่เด็กแต่ละคนได้รับ สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเด็ก คำศัพท์ที่มีอยู่ในสมองของเด็ก มีผลกับความคิดริเริ่ม ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่จะทำให้เด็กเกิดจินตนาการที่แปลกใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า เด็กอายุ 4-5 ปี ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานปลายเปิด เมื่อเปรียบเทียบกับแล้ว พบว่า หลังการจัดกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมกิจกรรมเล่านิทานปลายเปิด จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมเล่านิทานปลายเปิด ของเด็กปฐมวัยช่วยเสริมสร้างความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย ครูสามารถสอดแทรกเนื้อหา การฝึกฝนด้านอื่นๆ เข้าไปได้ตามความต้องการโดยขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ของครู ดังนั้น การจัดกิจกรรมเล่านิทานปลายเปิด ของเด็กปฐมวัย ถือเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญและเหมาะสมที่จะนำไปจัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัย เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาความคิดริเริ่ม การจัดกิจกรรมเล่านิทานปลายเปิด ที่มีต่อการพัฒนาความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้จินตนาการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการเติมเต็มนิทานที่ครูและเพื่อนๆ เล่า ทำให้ส่งเสริมการพัฒนาความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยได้อย่างดี เด็กเกิดการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546* (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี) กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กุลยา ตันติผลสาวิชะ. (2551). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสมพันธ์กราฟฟิค.
- ดวงพร อินทรจักร. (2563). *ผลการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชธานี.

- ธีรบุษ แสนหาญ. (2550). ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การเล่านิทานประกอบคำถามปลายเปิด ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปัญจนาว วรวิเศษชัย.(2563) ทักษะสำหรับครูเพื่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์.กรุงเทพฯ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- โรงเรียนบ้านตาทอง. (2564) ผลการประกันคุณภาพภายนอก(พ.ศ.2564-2568). สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- วรารณ น้อยสุวรรณ. (2560) รายงานการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การเล่านิทานประกอบคำถาม ปลายเปิด เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3.ครุพนใหม่ ดอทคอม.
- อารี พันธุ์ณี. (2537). *ความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ 1412.
- อารี พันธุ์ณี. (2545). *ฝึกคิดให้เป็น คิดให้สร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ : ไยไหม
- Chaiyo,K. (2008).*TV:the new babysitter (how to deal with children who addicted to TV)*.Bangkok:Plansara.(in Thai) .
- Phanmanee,A. (2014).*Training the brain : Creative thinking*.Bangkok: Chulalongkorn University Press.(in Thai).
- Stefania, G. (2010). *New education technologies*. Procedia Social and Behavioral Sciences,2,5646-5649.